

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Origenes

Rothomagi, 1668

Ex Eodem Tomo Qvinto Commentariorvm In Iohannem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

fero, qua uti contra me possis, si prae-
ter pactum aliquid fecero. Ac primum
quidem, quando dicitis illis historia con-
sentire videtur, cum nemo sanctorum
plures commentarios ediderit, nec mul-
tis libris sensa sua exposuerit, de hoc
disputandum est. Qui vero reprehendet
quod ad plura scribenda me accingam,
Mosem talem ac tantum virum, quinque
folios libros reliquisse dicet.

σας αὐ κατ' ἐμοῦ, εἰ πρὸς τὰς συνήθεις
ποιήσαιμι ᾠδαίους· καὶ πρῶτον γὰρ ἐπὶ δευτέ-
ρῃ λέξει συναγορεύειν ἢ ἱστορεῖν, ὡς ἔστιν ἐν
λίον ἐκδεδωκέντος συντάξις πλείονας, καὶ ἐν
πολλῶν βιβλίοις τὸν νοῦν αὐτῶ ἐκπιπέμενος, πε-
ρὶ τῶν λεκτέων· ὃ δ' ἐβλαβέν μοι εἰς σωτη-
ρίαν πλείονας ἐργασίᾳ τὸν τοικαύτων μυστικῶν
φῶσφ' ἵέντε μόνος βίβλος κατελεγομένη.

EX EODEM TOMO QUINTO
COMMENTARIORVM
IN IOHANNEM.

Interprete HENRICO VALESIO.

IS vero quem Deus idoneum reddidit, B
qui Novi Testamenti minister esset,
non litera, & verbis tenus; sed Spiritus
ipsum; Paulus scilicet, qui ab Hieroso-
lymis & finitimis locis usque ad Illyri-
cum Evangelium adimplevit, non om-
nibus Ecclesiis, quas docuerat, scripsit
sed & iis quibus scripsit, paucas admo-
dum lineas exaravit. Petrus autem cui
tanquam fundamento superstructa est
Ecclesia Christi, adversus quam nec ipsa
inferorum porta praevaliturae sunt, unam
dumtaxat omnium consensu receptam
reliquit Epistolam. Concedamus vero &
secundam ejus esse: de hac enim ambi-
gitur. Iam vero quid dicendum & de eo,
qui in sinu Christi recubuit, Ioanne?
Qui quidem unum reliquit Evangelium,
tametsi fateatur tot se libros scribere
potuisse, quot nec orbis ipse terrarum
posset continere. Scripsit praeterea Re-
velationem; iussus filere, nec septem
tonitruum voces perscribere. Scripsit e-
tiam Epistolam admodum brevem. Sed
concedamus si placet, & secundam, &
tertiam ab illo scriptas esse; neque enim
has genuinas illius esse omnes consentiunt. Ambae tamen vix centum versus continent.

O ἵ ἰκανοῦς ἐξέκοτος γενέσθαι τῆς
καρπῆς ἀποδοχῆς, ἡ γραμματικῶν παύ-
λος. ὁ πληρωτικῶς ὁ βιαζέλιον ἀπὸ ἱερο-
σαλήμ, καὶ κέρκι μέρκι τῶ ἰλλυρικῶ, ὡς ἔ-
πάσαις ἐγραψάν ἄς ἐδίδαξεν ἐκκλησίας. ἐγ-
ρα καὶ ἄς ἐγραψάν, ὀλίγους εἰς τὴν ἐπί-
πέρος ὃ ἐφ' ὃ οἰκιστοῦμαι ἢ χριστοῦ ἐκκλησία,
ἡς πόλις αὐτῶς ἐ κατασκευάσθη, μίαν ἑπιστολήν
ὁμοιομορφίᾳ κατελεγομένη. ἔγω δὲ καὶ δολ-
τέων ἀμφιβολοῦμαι γὰρ. τί δὲ πρὸς τῶ αἰ-
περόντος λέγειν ἐπὶ τῶ ἱστοῦ ἰωάννης
ὡς βιαζέλιον ἐν κατελεγομένη, ὁμοιομορφίᾳ δὲ
κατασκευάσθη πρὸς τὴν πρῶτην, ἢ ὡς ἔστιν ὁ κόσμος γε-
νησάμενος ἐκ τῶ ἀδελφῶ. ἐγραψάν ὃ καὶ τὴν ἀποκαλύψαν,
καλεσθεῖς συνάγειν, καὶ μὴ γραψάν τὸς ἑπὶ
ἐπὶ τῶ βροτῶν φωνῆς. κατελεγομένη δὲ καὶ
ἑπιστολήν πρὸς ὀλίγους εἰς τὴν. ἔγω δὲ καὶ
δολτέων, καὶ πρὸς τὴν, ἐπὶ ὃ πρῶτος φων-
δοὶ γενεῖς ἐπὶ τῶ αὐτῶ. πλείονας εἰς εἰς εἰς τὴν
ἀμφότεροι ἐκατέων.

Deinde Prophetis & Apostolis enumeratis,
quorum singuli pauca, sed neque pauca
conscripterunt, addit postea
[Origenes.]

Εἶτα ἀποφθιμιστοῦς παρῶντες καὶ
ἀποστόλους, ὀλίγα ἐκάστου, ἢ ὡς ἔ-
ὀλίγα γραψάντες, ἐπὶ γὰρ
καὶ αὐτῶ.

Interprete IOHANNE TARINO.

Hareo deinde ac caligantibus oculis
vertigine astuo, ne tibi obtemperans
non obedierim Deo, neque sanctos sim
imitatus, nisi jam propter vehementiam

Ἰλιθίαν μοι ἐπέρχεται σκοποδιάνη, μὴ
ἄρα πειθαρχῶν σοὶ ὅτι ἐπιταρραχῶς διὰ, ἐδὲ
τῶ ἀγίου ἐμμυσάμενος· εἰ μὴ σφοδρῶς ἐπι-
νω

νω ἰμμετω σωζομένων Διὸς ὁ πρῶτος αἰ
 φιλήν, καὶ ἐν μηδενὶ ἰδίῳ λυπεῖν ἑαυτῶς βί-
 εῖσκω εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἀποδοξίας· παρὰ πάντων πα-
 ρετήρων ὁ οὐκ ἔστι ἀκαχρηστος λόγος· καὶ
 μου εὐφραδίαν τὸ ποιῆσαι βιβλία πολλά· τῶν
 διὰ πᾶραβολῶν οὐκ ἔστι προομιῶν τῶ αὐτῶ σο-
 λομωνῶν ῥητῶν, ὁ Φρῶσι· οὐκ πολυλογίας οὐκ
 ἐκφράζει ἀμάρτημα, σφιδδαῖος δὲ χιλιῶν νοή-
 μων ἔστι· καὶ ζητῶν, εἰ ὁ ὀπίσθι πρὸς αὐτὸν λέγει
 πολλά, πολυλογεῖν ἔστιν· * εἰ γὰρ τῶν ἑσπε-
 ρῶν, καὶ πολυλογεῖ ὁ πολλά διεξιὼν ὀφέλιμα, B
 καὶ πῶς ὁ σολομων οὐκ ἐκπέφραξε τὴν ἀμάρ-
 τῆαν, κακίαντες ῥῆς χιλιῶν παρὰ βιβλίων, καὶ
 φιδὰς πεντακισχίλιαι, καὶ αὐτὸ τὸ ἕλκων δὲ πρὸ
 τῆς κέρας τῆς ἐν τῷ λιβαῖον, καὶ τῶν τῆς ὑσ-
 σάπου τῆς ἐκπερσομένης Διὸς πόντου· ἐπὶ δὲ
 καὶ αὐτὸ ἔστι κτελεῖν, καὶ αὐτὸ ἔστι πατιῶν, καὶ
 αὐτὸ ἔστι ἔρπειν, καὶ αὐτὸ ἔστι ἰσχυρῶν· πῶς γὰρ
 διδάσκει διδασκαλίαν αὐτῶν πρὸς χεῖρας τῆς ἀ-
 πληκτερον νομιμῶν πολυλογίας, καὶ αὐτῆς τῆς
 σοφίας φασκῶν τῶν ἀπολυμῶν· ὁ ζῆτινον C
 λόγους, ὁ δὲ παρὰ σέχεται· ὁ δὲ παῦλος φά-
 ρεσι Διὸς πρὸς ἑαυτὸν μέγιστος μουσικῆς ἐν τῷ
 διδάσκῃν, ὅτι καὶ ὁ πρῶτος καταφραδῶν ὕψος
 καὶ ἁπλοῦς ἐπαρῶν τῶν ἀκόσμητος τῶν θεῶν
 εἰ ἴστω ἀληθῆς τῶ· οὐκ πολυλογίας οὐκ ἐκ-
 φράζει ἀμαρτίαν· ἀληθῆς δὲ καὶ ὁ μὴ ἔκφρα-
 κένοι πολλά αὐτὸ παρὰ σέχεται τῶν σολο-
 μονῶν ἀπατηλῶντα, μηδὲ τῶν παῦλων παρὰ
 πρῶτος μέγιστος μουσικῆς, ζητῶν τῆς ἢ
 πολυλογία, καὶ αὐτῶν μετὰ τῶν ὅτι ὁ ἰδεῖν D
 ἴνα τὰ πολλά βιβλία· ὁ πᾶς δὲ τῶν θεῶν λό-
 γος ὁ ἐν ἀρχῇ αὐτῶν τῶν θεῶν, καὶ πολυλογία
 ἔστιν, καὶ λόγος· λόγος γὰρ εἰς σωφροσύνην οὐκ
 πλεονῶν διαρρημάτων, ἂν ἑκάστον διαρρημα
 μέγιστος ἔστι τῶ ἴδω λόγος· οἱ δὲ ἔξω τούτου ἀ-
 πατηλῶντα αὐτῶν διέξοδον καὶ ἀπατηλῶν
 ὀπίσθι ἀποδοξίαν, εἰ καὶ ὡς αὐτὸ ἀληθείας εἰσι λό-
 γοι, καὶ αὐτῶν ἀποδοξίαν γὰρ ἔρα, αὐτῶν αὐτῶν
 λόγος, ἀλλ' ἑκάστον λόγος, ἑκάστον γὰρ ἢ μα-
 νῆς, καὶ ἑκάστον ὁ σύμφωνον, καὶ ἐν· ἀλλ' αὐτῶν E
 αὐτῶν ὁ διαπαρῶν καὶ ἀποδοξίαν, ὁ ἐν ἀπ-
 ἐκείναι ἀποδοξίαν, καὶ γὰρ ἁπλοῦς ἀποδοξίαν, καὶ
 * καὶ ἁπλοῦς ἀποδοξίαν ἀποδοξίαν· ὡς καὶ τῶν αὐτῶν * ὁ
 μῆς εἰπῶν, ὅτι ὁ φειδωλῶν ἀποδοξίαν τῆς
 διοσοβίας ἀλλοτρίων, πολυλογεῖ· ὁ δὲ λέγων
 τῶ τῆς ἀληθείας, καὶ ἁπλοῦς τῶ πρῶτος ὡς μηδὲν
 ἀποδοξίαν, ἴνα αὐτῶν λέγει λόγος, καὶ ἢ πολυ-
 λογοδοξίαν οἱ ἀγνοοῦν τῶ σφιδδαῖος τῶ ἐν ἑαυτῶν λόγος· εἰ ἴστω ἢ πολυλογία οὐκ ἔστι
 διοσοβίας ἀποδοξίαν, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἁπλοῦς ἀποδοξίαν ἀποδοξίαν, ὅρα εἰ ἔστι διδάσκῃν ἐν

amoris in te mei, quodque nolim mole-
 lestia quidquam à me tibi afferi; erro
 ipse in hoc mea causæ patrocinio, &
 hæc excusationes cominifcor. Ante
 omnia proposuimus id ex Ecclesiaste
 docente: *Fili mi, cave ut multos libros
 componas.* Hinc compono ex Proverbiis
 ejusdem Solomonis dictum hoc: *E multo
 sermone non effugies peccatum; si parcas la-
 biis, sapiens eris.* Et quæro, an quomo-
 documque multa dicere, loquacitas sit:
 si enim ita se res habet, & loquax est qui
 multa edisserit utilia, certe nec ipse So-
 lomon peccatum effugit, qui ter mille
 parabolas effudit, canticorum quinque
 millia, & de arboribus, à cedro Libani
 ad hyssopum, quæ exit e pariete; præ-
 terca & de quadrupedibus, de volucri-
 bus, de reptilibus, & de piscibus. Quo-
 modo enim perfecte docere quis potest
 sine illa nude intellecta loquacitate, cum
 & ipsa sapientia dicat perditis: *Extende-
 bam sermones, & non attendebatis?* Paul-
 lum autem ab ortu solis ad mediam no-
 ctem assidue docuisse planum est, cum
 & Eutyclus deferente somno prolapsus
 audientes conturbavit, quasi mortuus.
 Si enim verum est: *E multo sermone non
 effugies peccatum, & verum est non pec-
 casset Solomonem qui multa de supra-
 dictis disseruit, neque Paulum qui sermo-
 nem ad mediam noctem produxit; qua-
 rendum est quæ sit loquacitas; inde trans-
 gressi videndum est quinam sint multi
 libri.* Iam omnis Dei sermo qui in prin-
 cipio erat apud Deum, non est multilo-
 quium: non sermones, sermo enim est
 unus ex multis sententiis compositus,
 quarum qualibet pars est totius sermo-
 nis. Qui vero extra hunc pollicentur
 se continere digressionem & expositio-
 nem quamlibet, etsi quasi de veritate
 sermones sint, novum ac insolens dico,
 nullus ipsorum sermo est, sed singuli sermo-
 nes; nullibi enim unitas est, nullibi con-
 centus & unum: sed quod distracti sint
 sibi que pugnent, unitas illis perit, &
 facti sunt numeri, & fortasse numeri in-
 finiti. Itaque congruenter his dicimus,
 qui à divino cultu alienum quilibet di-
 cit, loquacem esse; qui vero dicit quæ
 vera sunt, etsi omnia dixerit, nihilque
 reliqui fecerit, unum semper dicit: ne-
 que in loquacitatis vitium incidunt fan-
 cti; qui scopum habent unius sermonis
 semper propositum. Si igitur multilo-
 quium præceptis dijudicatur, non vero
 numero dictionum, vide an ita possimus,

* καὶ ἁπλοῦς
 ἀποδοξίαν
 ἀποδοξίαν
 ἀποδοξίαν
 ἀποδοξίαν

Prov. 10.
 3. Reg. 4.
 32. 33.
 Prov. 1. 2. 4.
 Act. 10. 5.

πίας, ὅτι τοῖς λόγοις τῆς βιβλίου ἐσφραγισ-
 μένοις, μήτε ἰσχύει τὸ μὴ ἐπιταμῆναι γεγρα-
 ματὰ αἰωνοσχεδόν, διὰ τὸ μὴ εἶδέναι
 αὐτὸν γεγραμμένα, μήτε ἰσχύει τὸ ἐπιταμῆναι,
 διὰ τὸ ἐσφραγισθῆναι τὸ βιβλίον. Ἄλλα τὸ πο-
 ῖν ἐπὶ πάσης γραφῆς ἀληθινῶν ἀποστόλων τὴν κλει-
 σμῶν λόγου ἀνοίξοντες, οὗτοι γὰρ κλεισθῆναι
 * κ. αὐτοὶ σφραγίσαντες αὐτοὺς. καὶ ἐπὶ * αὐτοὺς, ὡς κλεισθῆναι
 ἐν
 ἀποστόλων διώσει) τῆ ἀπ' αὐτῶν σαφηνεία κλει-
 νησάν. Ἄλλ' ὡς λέγει) ὅτι αὐτοὺς καὶ σφραγίσαντες κλει-
 σθῆναι. ὅτι ὡς ἀπὸ πληθύνον ἢ καὶ ἐπὶ τῆ εἰρημῶν βί-
 βλου ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἐκκαταστάσεων, ἐν ἧ
 ἐγγεγραμμένοι ἄλλοι, καὶ ἄλλοι, καὶ ἄλλοι. πάντα
 γὰρ βίβλος ἀπὸ τῆς βίβλου ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχει, ὅτι
 ὅτι ἀπὸ τῆς σαφηνείας ἄλλοι, καὶ πᾶσι τῶν
 μετατῶν ἄλλοι. Ἄλλα καὶ ὁ ἑαυτῶν ἰωάννης μίαν
 κλεισθῆναι ἐν ἧ ἐγγεγραμμένα τὰ ἑμαυτοῦ καὶ τὰ
 ἀποστόλων, τὸν πᾶσι νεώτερον γεγραμῶν, ὡς βί-
 βλον μίαν ἰδέσθαι, καὶ τὸν ἀρχαῖον νομῶν,
 ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ μαρτυρίαι. πικρὰν ἢ τῆ ἑκάστου
 τῶν ἐγγεγραμμένων συμμαρτυρίαι, τῆ ἀπὸ αὐτῶν ἀνα-
 φαινομένη. ἐπὶ σαφηνείαις ἐν τῶν βίβλου ἀπο-
 δέξιν ἢ τῶν ἀποστολικῶν μὴ νεωτέρων ἰσχύει
 τῆ μὴ κλεισθῆναι, καὶ ἄλλ' ὡς ἀποστόλων τὰ βί-
 βλία. ὅτι γὰρ τὸν ἀποστόλων λέγει, καὶ ὅτι βί-
 βλία ἄλλοι ἐν ἐκκαταστάσει, καὶ μὴ φάσκον βί-
 βλία, ὡς ἀπὸ τῶν ἐπιτάσεων φασίν, ὅτι ἀπὸ πλεί-
 οντων ὄντων βιβλίων τὸν ἀποστόλων ἐνικῶς ὁ
 βιβλίον εἰρημῶν. ὅτι σαφηνείαις ὅτι ὡς εἰς
 ἔστιν ἐν βιβλίον τῶν πλείονων, ὡς ἔστι ἐν
 τῆ διωκίμῃ ὅτι ἰσχύει τῶν πολλῶν βιβλίων
 ἀναγεγραμμένων. καὶ ὅτι ἀληθῶς ἄλλ' ὡς πο-
 ῖν ἐν ἔστιν βιβλίον. ἐν τῶν τῶν
 * κ. ἑαυτῶν πᾶσι * ἑαυτῶν διώσει τὴν ποτὲ ἔστι ὅτι ἐν
 βίβλου, καὶ τὴν τῶν πολλῶν, νῦν μάλλον
 φρονήσῃ ἢ διὰ τὸ πλείονων τῶν γεγραμμέ-
 νων, ἄλλα ἄλλ' ὡς τὸν διώσει τῶν νεωτέ-
 ρων, καὶ μὴ ποτὲ ἀπὸ τῶν τῶν πλείονων
 ἐν τῶν, ἔστι τὸν τῶν ἀληθῶν ὡς ἀληθῶν
 ἐκκαταστάσει, καὶ ἐν τῶν τῶν γεγραμμένων. ὡς
 γὰρ ἔστιν γεγραμμένα βίβλια πάντα. καὶ νῦν δὲ
 σαφηνείαις ἰσχύει τῶν ἀποστόλων τῶν ἐπιτάσεων
 * κ. αὐτοὶ ἔστι τῶν ἀληθῶν τῶν * γεγραμμένων ἐκκαταστάσει, ὅτι πολ-
 λῶν τῶν ἀληθῶν φρονήσῃ, ἐκκαταστάσει
 ἀληθῶν τῶν ἀληθῶν καὶ ἀποστολικῶν ἀληθῶν
 ἔστιν, ἔστι σαφηνείαις μὴ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν
 τῶν ἑαυτῶν καὶ ἀληθῶν ἀληθῶν, ἐπιτάσεων τῶν
 ἑαυτῶν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν ἀληθῶν, ἐπὶ τὰ ἀ-
 πηρομένη ἀπὸ τῶν ἀληθῶν, καὶ ἀληθῶν ἀληθῶν
 * κ. αὐτοὶ καὶ βιβλίου * βιβλίου. ἔστι ἀπὸ ἀληθῶν μὴ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν

Atia, ut sint sermone libri obfignati, &
 non legantur ab eo qui nescit literas,
 neque ab eo qui scit, quia obfignatus est
 liber. Sed id verum est in univerfa Scri-
 ptura quæ indiget verbo Dei, quod clau-
 dit, ut aperiat; hoc enim claudet, &
 nemo aperiet: & cum aperuerit, nemo
 deinde potest dubitationem ad ipsius
 expositionem afferre. Ob eam rem dis-
 citur: *Aperiet & nemo claudet.* Simile *Isaie 22:*
 quid de libro, qui est apud lezechielem, *22.*
 accipio, in quo scripta erat lamentatio, & *Ezech. 2. 9.*
 modulatio, & *va.* Omnis enim liber
 continet vā iis qui pereunt, & canti-
 cum de iis qui servantur, & de iis qui
 intermedij sunt, lamentationem. Sed
 Ioannes qui caput unum devoravit, eu-
 jus anteriora, & posteriora perscripta
 erant, Scripturam omnem intelligit, ut
 librum unum suavissimum, quamprimum
 percipitur, cum quis eum veluti man-
 dit, acerbum vero uniuscujusque eorum,
 qui perceperunt sensui ac conscientia
 quæ ipsum prodit. Addam præterea ad
 ejus rei firmamentum, dictum Apostoli
 nusquam intellectum ab iis qui Marcio-
 nem assēctantur, qui proinde Euange-
 lium aspernantur & improbant: quod
 enim ait Apostolus: *Secundum Evangelium Rom. 2. 16.*
meum in Christo Iesu, nec dicit Euange-
 lia, illi huic dicto imminentes asserunt,
 eo quod non plura sint Evangelia, Apo-
 stolus numero unitatis Evangelium dix-
 isse; ob idque non intelligentes quem-
 admodum unus est, quem plures prædi-
 cant, sic unum esse virtute, quod à mul-
 tis scriptum est Evangelium. Et revera
 quod per quatuor scriptum est, unum est
 Evangelium. Quare si hac fidem facere
 apud vos possunt, quid sit unus liber,
 & quid multi, nunc magis sum sollicitus,
 non quidem propter multitudinem scri-
 ptorum; sed propter vim intellectuum,
 ne forsan eo prolabar, ut mandatum
 transiliam, si quid præter veritatem tan-
 quam veritatem exponam, vel in uno
 meorum commentariorum: tum enim
 fuero multorum librorum scriptor: cumque
 nunc specie ac prætextu cognitionis alie-
 narū opinionum affeclæ in sanctā Christi
 Ecclesiā insurgant, & multorum librorum
 compositiones divulgent, quibus Euange-
 licarum & Apostolicarum constitutionum
 expositionem pollicentur; si jam sciamus,
 nec illis salutaria & vera documēta appo-
 namus, avidas & jejunas animas cibi ino-
 pia expugnabunt; ad veritas & omnino
 impuras abominandasque escas festinan-
 tes. Quare necesse mihi videtur esse, eum
 qui sine fraude ac pravariatione potest

κ γτ

pro Ecclesiastico sermone oratorem se A
interponere, & eos confutare qui fal-
sam sibi cognitionem assumunt, stare
adversus haretica commenta, & excel-
sitate Evangelici præconii illis oppo-
nere, in quo est plenissima consensio
communis doctrinæ, Veteris, quod voc-
eant, cum Novo Testamento. Tuque
ipse adeo eorum penuria, qui meliora
asserent, cum rationi pugnantem & ab-
surdam fidem, quæ tua erat in lesam
pietas, minime ferre posses; iis te olim
sermonibus tradideras, quibus postea B
usus ea, ut decebat, quæ data tibi est,
defensionem. Sed & meam ipsius causam
dico ad eorum qui & dicere & scri-
bere possunt, quatenus mihi apparet,
defensionem. Sed & meam ipsius causam
dico, qui non eo instructus & habi-
tu, quo esse oportet eum qui à Deo sit
idoneus factus Novi Testamenti admi-
nister, non literæ, sed spiritus, audacius
me ad dicendum projiciam.

Ἐκκλησιαστικῶν λόγων ἀποσταστικῶν, καὶ
ἐλέγχου τοῦ ἁγίου Ἰουδαννοῦ κατὰ χει-
ρῶν, ἰσακῆ, καὶ τῆς ἀρετικῆς ἀναπλασματικῆς
ἀποσταστικῆς ἑξέως, ἡ βιβλικὴ κηρύ-
ξις, * πεπληρωμένη συμφωνίας δογματικῆς
κρίσεως, τῆς καθολικῆς παραστάσεως τῶν ὁμο-
δοξῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀποστόλων, ἡ δὲ
ἑξέως ἀποσταστικῶν καὶ κηρύξεων, μὴ φέρον τὴν
ἁγίαν καὶ ἰδιωτικὴν πίστιν, ἀλλὰ τὴν κοινὴν
* ἰσοπέδουσαν ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς τῶν λόγων, * καὶ
ὡς ἔστιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ σου σωφιστικῆς κα-
τασκευῆς εἰς δόξαν, καὶ ἁγίας ἀπίστεως. Ταῦτα δὲ
φημι καὶ ὁ φανερωθὲν μοι ἀποσταστικῶς πε-
ρὶ τῆς διωκτικῆς λέξεως καὶ ἁγίας. ὅτι δὲ
ἐμμετῆ ἀποσταστικῶς, μὴ ἀλλὰ ὡς ἑαυτῆς ὡς
ἕξέως ἐπιείκην ἐχέτω τὴν καθόλου διὰ ἰσχυρῶς
ἀποσταστικῶν καὶ ἀρετικῶν, ἡ ἁγία
ἀποσταστικῶν ἀλλὰ πᾶσι, ὡς ἁγίας ἐπιείκην
κατασκευῆς ἐπιείκην:

ORIGENIS ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
COMMENTARIORVM ΤΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ
I N ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
EVANGELIVM ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ
SECUNDVM IOHANNEM ΤΟΜΟΣ 5'

P R Æ F A T I O.
Interprete AMBROSIO FERRARIO.

Omnis quidem domus, quæ quantum C
fieri potest firmissime construenda
est, in ea parte, ubi cæli sit serenitas,
ventorumque tranquillitas ædificatur: ne
impediatur decentem recipere stabilita-
tem, ut talis esse possit, quæ sustineat
impetum exundationis, & allisionem
fluvii, & quæcumque solent, si contin-
gat tempestas, atque vis venti, quænam
ædificia putrida, ac debilia, atque quæ
firma, & stabilia propriam virtutem re-
ceperint, declarare. Præcipue vero æ-
dificium rationis compos, constans ve-
luti in promissione, & literis, contem-
plationum veritatis capax, potissimum
tum probe ædificatur [Deo, una cum
eo, qui optimum, præstantissimumque
hoc opus perficere constituit, ædificante:]
eum anima, pace illa, quæ omnem in-

Πᾶσα γὰρ οἰκία ὡς ἐνὶ μάλα στερεώ-
τατα κατασκευασθῆναι ἐν βίβῳ καὶ
νεμεῖα οικοδομηθῆται. ἵνα μὴ ἐμποδίσθῃ τῶν
ἀερίων πῆξιν ἀδραστῆν. ὅπως διώκῃ καὶ τοι-
αύτη ἰσχυρῶς, ὡς κατασκευῆς πλημμύρας
ὄρμην, καὶ ἀποσταστικῶν παταγῶν, καὶ ὡς φιλῆ,
ἡμεῖς ὡς συμβαίνοντες, ἐλέγχου μὲν τὰ ἀποστα-
τικῶν οικοδομημάτων, δεικνύει δὲ τὰ τῶν οἰ-
κίαν ἀρετικῶν ἀπληροῦσα τῆς κατασκευασμα-
τικῆς ἐξαρτέρας ἢ τῆς ἀπὸ ἀληθείας θεωρημα-
τικῆς δεκτικῆς, λογικῆς ὡς ἐν ἐπιείκῃ ἢ ἁγίας
ἀποσταστικῶν οἰκοδομῶν, τὴν μάλα οἰκοδομηθῆται, κα-
λῶς στωικοδομηθῆται καὶ ἀποσταστικῶν ὡς ἀεί-
νον τῶν ἔργων ἐπιτελεθῆναι τῶν ἀπὸ γα-
λιλιανῶν τῆς ἀποσταστικῆς πᾶσι νομῆς εἰρήνης

Hæc à Fer-
rario præ-
sertim, ex
intro-pæra-
tione Per-
niti supple-
vit.